

Tunteiden historian tutkijaverkosto perustettiin Tampereella

Tunteet ovat kiinnostaneet historiantutkijoita jo ennen kuluvaan vuosituhatta. Muun muassa Lucien Febvre ja Norbert Elias käsittelivät aikoinaan myös tunteita. Tunteiden historiaksi kutsuttava tieteenala on kuitenkin nuori. Tällä hetkellä ehkä merkittävimmät alan tutkimuskeskukset on perustettu viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vuonna 2008 aloittivat toimintansa saksalaisen Max Planck Institute for Human Developmentin alla toimiva tutkimuskeskus sekä isobritannialainen The Queen Mary Centre for the History of the Emotions. Ajanjakson 1100–1800 Eurooppaan keskittyvä australialainen ARC Centre of Excellence for the History of Emotions perustettiin puolestaan vuonna 2011. Tunteiden historian kotimaisen tutkijaverkoston luominen onkin ajankohtaista.

Loka-marraskuun vaihteessa tunteiden historiasta kiinnostuneet tutkijat kokoontuivat Tampereelle kahdeksi päiväksi. Kutsun olivat lähettäneet Ville Kivimäki ja Raisa Toivo Tampereen yliopistosta sekä Jani Marjanen ja Tuomas Tepora Helsingin yliopistosta. Seminaarin mahdollisti Tampereen yliopiston, Jyväskylän yliopiston ja Åbo Akademin yhteinen Yhteiskunnan historian huippuyksikkö. Paikalle saapui 35 ihmistä, joiden tutkimusintressit vaihtelivat suuresti jo ajallisestikin antiikista nykypäivään. Historiatieteiden lisäksi edustettuina olivat muun muassa teologia, kirjallisuuden tutkimus ja teatteritiede.

Tepora ja Marjanen johdattivat meidät aiheeseen esittelemällä tunnetuimpia nimiä tieteenalalla. Heidän mainitsemistaan erityisesti William M. Reddy ja Barbara Rosenwein sekä termit *emotiivi* ja *tunneyhteisö* toistuivat myös seuraavien päivien keskusteluissa. Turun yliopiston kulttuurihistorian professori Hannu Salmi jatkoi keynote-luennollaan tutkijoiden esittelyä, mutta keskittyi Suomeen ja oikeastaan aikaan ennen tunteiden historian vakiintumista omaksi tieteenalakseen. Salmi nimesi tutkijoita niinkin kaukaa kuin viime vuosisadan alkupuolelta ja huomautti kuinka muun muassa jo Gunnar Suolahti 1700-luvun suomalaisia käsittelevässä tutkimuksessaan analysoi herkästi aineistonsa tunneilmastoja. Mielenkiintoinen oli myös Tampereen yliopiston professori Veikko Surakan luento, joka esitteli *Emotions, Sociality, and Computing* -tutkimusryhmän toimintaa. Tutkimusryhmä pohtii muun muassa voidaanko tun-

teita mitata tietotekniikan avulla ihmisestä otettavista hiki-, sylki- tai kyynelnäytteistä.

Järjestäjät kertoivat pyrkiensä tekemään tapaamisesta mahdollisimman avoimen ja vähän ylimääräistä työtä aiheuttavan. Osallistujat oli jaettu viiteen ryhmään, joiden tarkoituksena oli keskittyä kerrallaan aina yhteen teemaan, joita olivat tunteiden kehollisuus, tekstuaalisuus, performatiivisuus, sosiaalisuus ja tilallisuus. Jokainen sessio alkoi ihmisten vapaamuotoisella esittäytymisellä omasta tutkimuksestaan ja sen yhteydestä tunteiden historiaan. Esittäytymisten jälkeen oli varattu runsaasti aikaa ajatusten vaihdolle ja sessioissa heräsikin paljon keskustelua. Moni tutkija kiitteli seminaarin avointa ja pohdiskellevaa ilmapiiriä. Tällaisessa työskentelytavassa löysi luontevasti tarttumapintaa muiden puheisiin, sillä jokaisen oli valmistelematta ja omin sanoin käsiteltävä aihettaan kaikille yhteisten – tai ainakin tunnistettavien – tunteiden tutkimiseen liittyvien kysymysten kautta.

On todettava, että jotakin tunteiden historian tieteenalan muuttuvasta tilanteesta kertoo se, kuinka yksi sun toinen aloitti esittäytymisensä kertomalla ajautuneensa tunteiden historian pariin vahingossa. Seminaarin innoittamana selailin kansainvälisesti tunnustettujen tunteiden historian tutkijoiden haastatteluita ja sama ajatus oli ajoittain niissäkin läsnä. Harva seminaarin osallistuja kertoi hakeutuneensa tietoisesti tunteiden historian ja sen tarjoaman metodologian pariin.

Itselleni masennuksen lähihistorian tutkijana on tunteiden historia työssäni läsnä, vaikei keskiossä. Aiheeni kannalta kuuntelin erityisellä mielenkiinnolla terveyden ja sairauden sekä mielen tematiikkojen ympärillä työskenteleviä tutkijoita kuten Riikka Miettistä, Antti

Malista, Ville Kivimäkeä ja Heini Hakosaloa. Ajatuksia herättivät myös keskustelut, joissa tartuttiin yksittäisiin tunteisiin ja niiden määrittelyyn. Esimerkiksi häpeän tunne herätti kiivasta keskustelua tunteen sosiaalisuuden tähden. Mielenkiintoista on sekin, kuinka toisten yhteen ihmiseen kohdistama häpeä on sisällöltään erilaista kuin yksittäisen ihmisen häpeän kokemisen performanssi, joka voidaan tulkita jopa positiivisesti.

Seminaarin lopuksi pohdittiin hetki tulevaisuuden kuvioita. Ensinnäkin muistutettiin tunteiden historian kannalta kahdesta mielenkiintoisesta tilaisuudesta. Helsinki Colloquium for Advanced Studies järjestää 8.–9.6.2017 symposiumin teemalla *Historicity of Emotion: Feelings in their Political and Cultural Context*. Osallistuminen vaatii ilmoittautumista, joten kannattaa pitää silmät auki ensi keväänä. Kesäkuun lopulla Uumajassa pidetään puolestaan vuotuinen Kansainvälisen kulttuurihistorian seuran konferenssi, jonka teema on tällä kertaa *Senses, Emotions and the Affective Turn – Recent Perspectives and New Challenges in Cultural History*.

Suomalainen tunteiden historian tutkijaverkosto päätettiin perustaa ja seuraavaa ensi vuodelle sijoittuvaa tapaamista alettiin jo alustavasti miettiä. Ensisijaiseksi yhteydenpitokanavaksi sovittiin oma sähköpostilista. Verkostolle on näillä näkymin tulossa myös kotisivu, jonka alla tutkijat voivat julkaista blogikirjoituksia. Lisäksi tavoitteena on koota kotisivujen alle suomalaista tunteiden historiaa käsittelevää kirjallisuutta. Verkosto tulee saamaan omat Facebook-sivut ja Twitterissä verkosto on läsnä avainsanalla #FinEmo. Verkostosta kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä Kivimäkeen (ville.j.kivimaki@uta.fi) tai Toivoon (raisa.toivo@uta.fi).

ANNASTIINA MÄKILÄ, FM
TURUN YLIOPISTO